

Psihoanaliza i psihoterapija kao vaspitanje

Nebojša Jovanović (2026). Psihoanaliza i psihoterapija kao vaspitanje. Beograd: OLI Centar, 453 str.

Dunja Simić¹

OLI Centar za integrativnu psihodinamsku psihoterapiju, Beograd · ORCID: 0009-0001-0389-9651

(prikaz knjige)

Za citiranje: Simić, D. (2026). Prikaz knjige: Psihoanaliza i psihoterapija kao vaspitanje (N. Jovanović, 2026). *Uvidi*, 3, str. 152–153. **DOI:** <https://doi.org/10.67978/INSIGHTS.2026.3.10>

Primitljeno: 14. 6. 2026.

Objavljeno: 20. 9. 2026.

OPEN ACCESS

© autor, CC BY 4.0

Knjigom „Psihoanaliza i psihoterapija kao vaspitanje“ Nebojša Jovanović zaokružuje višedecenijski rad na razvoju O.L.I. integrativne psihodinamske psihoterapije i istovremeno se vraća jednom od najstarijih, a najmanje razrađenih pitanja psihoanalize – pitanju šta se zapravo dešava u terapijskom procesu i zašto se on može razumeti kao oblik vaspitanja. Oslanjajući se na Frojdovu ideju da je psihoanaliza „vaspitanje istinoljubivosti prema samom sebi“, autor psihoterapiju dosledno postavlja kao naknadno, korektivno vaspitanje – pre svega kao oblik intelektualnog i moralnog vaspitanja odraslog čoveka.

Centralna nit knjige jeste tenzija između istine i dobra – između intelektualnog vaspitanja, shvaćenog kao osposobljavanje za traženje i odbranu istine o sebi, i moralnog vaspitanja, shvaćenog kao formiranje vrednosti i odnosa prema „prihvaćenom moralu“. Polazeći od pojmova principa zadovoljstva i principa realnosti, autor pokazuje kako iz raskoraka između čovekove prirode i zahteva morala nastaje strepnja koja je, po njegovom shvatanju, osnovni pokretač svakog vaspitanja; ključno pitanje tada postaje kako tu strepnju „stvaralački upotrebiti“.

Prvi delovi knjige analiziraju psihoanalitičku situaciju i odnos analizanta i analitičara, da bi se posebna pažnja posvetila radu sa superegom – putu „od savesti iz straha do savesti iz ljubavi“ i pojmu „novonormalnog superega“. Autor potom čita temeljne psihoanalitičke pojmove – slobodne asocijacije, otpor, transfer i radni savez – kao instrumente moralnog vaspitanja, povezujući terapijski odnos sa razvojem sposobnosti za zrelu ljubav. Sledi obuhvatan prikaz psihoanalitičkog razumevanja razvoja moralnosti i sposobnosti za opažanje realnosti – od Frojdovog puta, preko doprinosa Melani Klajn i teorije objektnih odnosa, do Edit Džekobson – čime se gradi most između razvojne teorije i teorije terapije.

U drugom velikom luku knjiga uvodi autorove originalne koncepte: „vertikalno nesvesno“ i nove mehanizme odbrane, kao i društvene uticaje na njihovo formiranje. Odatle se razvija prelaz „od mehanizama odbrane ka emocionalnim kompetencijama“, uz pojmove sekundarne dobiti i kontraveština. Jezgro O.L.I. modela – osam bazičnih emocionalnih kompetencija (neutralizacija, mentalizacija, celovitost i konstantnost objekta, tolerancija na frustraciju i ambivalenciju, volja i inicijativa) – ovde je smešteno u širi okvir intelektualnog i moralnog vaspitanja i potkrepljeno integracijom četiri

¹ E-pošta: dunjasimicsimic@gmail.com

psihoanalitičke psihologije: klasične teorije nagona, ego psihologije, teorije objektnih odnosa i self psihologije.

Vrednost knjige leži u retkoj kombinaciji teorijske erudicije, filozofskih paralela i kliničke upotrebljivosti. Autor suvereno povezuje psihoanalitičku tradiciju (Frojd, Klajn, Džekobson, Kohut, Vinikot) sa filozofijom, etikom i pedagogijom (Markuze, Pijaže, From, Aristotel), ne gubeći pritom iz vida konkretan terapijski rad i njegove tehničke implikacije. Obimna bibliografija sa preko četiri stotine jedinica, kao i sistematičan, ali pristupačan, i tokom cele knjige dinamičan stil pisanja – neretko prožet autorovim prepoznatljivim humorom – čine knjigu istovremeno referentnom i čitljivom.

Premda teorijski zahtevna, knjiga je namenjena širokom krugu čitalaca: psihoterapeutima u edukaciji i praksi, supervizorima, ali i svima koje zanima dublje razumevanje odnosa psihoterapije, morala i ljudskog razvoja. Njena završna teza – sažeta u rečenici da psihoterapija nije lečenje, već vaspitanje – nije puki provokativan obrt, već promišljen poziv da se psihoterapijski proces razume kao etički i razvojni poduhvat, u kojem se klijentu pomaže da strepnju pretvori u silu sopstvenog razvoja. Time „Psihoanaliza i psihoterapija kao vaspitanje“ predstavlja vredan doprinos domaćoj i regionalnoj psihoterapijskoj literaturi i logičan vrhunac autorovog dosadašnjeg opusa.